

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Vers. Vel. fauorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

arij nihil interest, ac consilio sua datur id, quod interest eius cui datur, atque idcirco, vt contrarium rationibus suadeat, necesse est, non enim facile consilium datum relinquet, cum sua interesse sibi iam persuasum sit, nisi contrarium rationibus suadeatur, atque sic dixit Innoc. in eodem capitul. ad audientiam. numero 3. versic. In eo autem, qui mandasset, & sequitur Socin. ibidem. nume. 317. qui & rationem, hanc communiter receptam esse testatur, idem dixit Bart. in l. non solum. §. si mandato meo. numero 21. versic. Quare, quare. ff. de iniur. Immo si necesse sit, vt certiore eum faciat, quem interficiendum consuluerat, id facere debet, modo eum non patrefaciat, qui interficere ipsum vult, vt dixit Innocent. ibidem.

Postremo in excommunicationem non incidit, vbi ex suo consilio delictum securum non est, sed ob aliud, vt pote iam constituerant eum interficere. Hoc tamen mihi non satisfacit, nam esto ob suum consilium id non sequatur, incidet tamen in excommunicationem, quoniam illis fauet, quod etiam per hanc Bullam prohibitum est, ut modo videbimus.

Vers. Vel fauorem.

- 1 Fauere quot modis contingat.
- 2 Fauorem prestans ad offendendum Cardinalem in excommunicationem incidit, qua regula, quousque pateat, declaratur.
- 3 Prohibere potens, ne Cardinalis offendatur, an in excommunicationem incidat.
- 4 Clamando, si quis opem ferre potuit Cardinali, an in excommunicationem incidat, si non clamauit.
- 5 Pecuniam an dare teneat ei, qui vult Cardinalem interficere, nisi pecuniam ei tribuam.
- 6 Sciens quem in mortem Cardinalis inspirasse, an in excommunicationem incidat, si id non patefecerit.
- 7 Bulla Pij V. excommunicantur, qui non patefaciunt conspirationem factam in Cardinalem.

IN hac parte alia causa referatur, quamobrem in excommunicationem hanc quis incidit, vbi scilicet ijs fauet, qui contra Cardinales aliquid ex dictis molitur, & sic ipsis fauet, aut ad interficiendum, aut ad mutilandum, aut ad aliquid agendum, quam rem ut dilucidior habeamus, pramittendum est quid sit fauere, et si de ipso egimus in ca. 1. in vers. Fautores.

- 1 Quoad rem nostram igitur sciendum est, fauere duobus modis

dis sumi, generatim, & speciatim. Generatim fauere significat, quacunque ratione, re, aut consilio, ratione uel alia quis aliquem iuuet, & sic omnis, qui aut auxilium, aut consilium præstat, de quibus iam antea actum est, fauere dicitur. Speciatim uero fauere is dicitur, qui præter auxilium, & consilium ratione alia fauet, ut pote eos commendando, laudandoque, retinendo eos domi, quousque delictum committatur, auctoritate fauendo, sic enim & is, cuius auctoritate quis in simplicem clericum manus violentas iniicit, in excommunicationem incidit, ut habetur in cap. mulieres. §. 1. de sent. excom. ibi. Sed eorum auctor, & ut dixit Gloss. in cap. quantæ. in verb. consentientes. eod. sic & irregularis efficitur Episcopus excommunicatus, qui auctor est, ut coram se diuina fiant, ut habetur in c. illud, & ibi nct. Abb. de cler. excom. min. & facit Clem. grauis. de sen. excom. Fauere quoque is dicitur, qui consultus de hoc delicto faciendo, illud non disuasit, etenim, & delicto commissio, si mors, mutilatio uel intercedat, irregularis efficitur, ut inquit Inn. & nonnulli alii, quos refert, ac sequitur Mar. Soc. Se. in c. ad audientiam. nu. 352. qu. 96. de homicid. Item, qui assistit dum delictum committitur, ne quis impedimento sit, arg. cit. c. quantæ. de sent. excom. Et qui

assistit, ut post delictum eos recipiat, & qui paratos equos habet, quibus statim cum delictum commiserint, aufugiant; uel ad portas ciuitatis, domos uel astat, ne aggressi impediatur, hi omnes enim fauere dicuntur. Hoc præmissio, iam regulam ponamus.

In excommunicationem hanc igitur incidit, qui fauorem suum præstat ad delicta prædicta committenda contra Cardinales, ut habetur in versicu. iuncto initio Capituli.

Que regula eisdem modis, quibus antecedentes amplificatur, & coarctatur. Quare neque fauens in excommunicationem incidit, esto fauorem præstiterit, si nullum delictum ex prædictis commissum sit, nam nec is, qui delictum committere uolebat, in excommunicationem incidit, ubi delictum non commissit.

3 Verum quid si de non prohibente cum posset, ne quid prædictorum in Cardinalem committatur, an hic in excommunicationem hanc incidit? Ego cenleo & hanc in excommunicationem hanc incidere, nam & hic fauere dicitur, ut habetur in ca. quantæ. de sent. excom. Quantæ præsumptionis, & teneritatis existat, dicitur enim ibi, in rectores Ecclesiæ manus iniicere violentas, & infra. Ne autem solos violentiæ huiusmodi auctores aliquorum præsumptio existimet, puniendos, fauentes, & consentien-

nentes pari pena plectendos catholica condemnat auctoritas, eos delinquentibus fauere interpretamur, qui, cum possint, manifesto facinori desinunt obuiare. Hæc ibi, si ergo fauere illi dicuntur, qui cum possunt, manifesto facinori non obuiant, ergo & qui prohibere potest, ne quid prædictorum contra Cardinalem committatur, fauere illud committentibus dicetur, & ob id in excommunicationem hanc incidet. Atqui, quod canonem eum, cap. quanta. DD. variè interpretantur, ob eam rem primò interpretationes communiter receptas, & minus dubias ponamus.

Primum igitur in excommunicationem hanc incident ecclesiarum Præsides, aliquæ laici iudices, qui potestatem, ac iurisdictionem habent in eos, qui in Cardinalem aliquid committere volunt, si cum possunt non reprimant, ne quid tale in ipsum committatur, nam iidem non prohibentes, ne in Ecclesiasticam personam manus violentæ iniiciantur, in excommunicationem incidunt, ca. si quis suadente diabolo. l. 7. q. 4. ob cita. c. quanta, quæ interpretatio in se vera est, nam ex officio ad ipsos curare pertinet, ne cuiquam iniuria inferatur. arg. c. fortitudo. l. 7. q. 3. & ca. duo ista nomina, ead. qu. 4. & in hoc nemo dissentit, atque sic dixit quoque Nauar. in Man. capi. 27. nu. 78. ver. Sexta declaratio.

ibi, Item, qui ex officio vbi de communi sententia testatur, ergo idem & in casu nostro.

Item in excommunicationem hanc incidunt non solum, qui iurisdictionem hanc habent, vt diximus, verum etiam & quouis alius, qui ipsos Cardinales defendere potest, sed dolo malo defendere prætermittit, nam sic de eo, qui non defendit, quominus in Ecclesiasticam personam quis manus iniiciat, dixit Innoc. in cita. c. quanta. quem DD. communiter sequuntur, vt refert, ac sequitur Mar. Socin. Sen. num. 7. ver. Extra Glossetenim illud cit. cap. quanta. generaliter loquitur, ergo & generaliter intelligi debet. arg. leg. de pretio. ff. de publi. iur. act. ergo idem & in casu nostro.

At quid de eo qui potuit operante, ne Cardinalis offenderetur, sed id omisit non dolo, sed aut negligentia, aut ne alieno negotio se misceret, an in excommunicationem hic incidet? Hæc est quaestio, quæ dubia existimatur in cit. cap. quanta. Innoc. tamen ibi, cuius opinionem communem testatur Soci. in excommunicationem hanc non incidere censuit, tum quod hic dolo caret, qui requiritur, vt in excommunicationem quis incidat. cita. cap. si quis suadente diabolo. l. 7. q. 4. quod significat uerbum illud suadente diabolo, tum quod, ex quo fauere hic dicitur, verbu

illud Fauere, significat consensu quendam dolosum, quem hic nō habet, vt in facto proponitur, ergo idem & in casu nostro, ex quo & in ipso requiritur, vt faueat, & vt dolus intercedat, & ob id mortiferum peccatum. arg. ca. nemo. Episcoporum. & c. nullus. §. i. qu. 3. In hoc casu igitur in excommunicationem hanc non incidet, si non prohibuit, quo minus Cardinalis offenderetur.

Non itidem in excommunicationem incidet, qui re vera prohibere nō potuit, quō minus offenderetur, vt exempli gratia erat agronus, qui pedibus consistere non poterat, quo casu quis excusatur. arg. l. si quis in graui. ff. ad Sylla. Item timebat sibi, ne offenderetur. arg. l. i. §. serui quō ties. ff. eod. ibi, Ex eo, quod dixit, argumento sumpto à speciali. Item erat mulier, quae id ausa non est. arg. cit. vers. Ex eo. Item fecit quantum potuit, sed tamen prohibere non potuit, quomobrem quis excusatur, vt in simili habetur in cit. l. i. §. tulisse autem auxilium. ff. eod. Sicut etiam excusatur, qui, cum multi plures Cardinales offendere vellent, vni tantum Cardinali opem tulit, quoniam aliis non potuit. arg. cit. l. si quis in graui. §. si cum omnes domini. Item poenam hanc euadunt, qui ita oclusi fuerunt, vt vincula erumpere nō possent, atque opem ferre, arg. cit. l. si quis in graui. §. subuenitur eis.

Postremo, & qui esto opem ferret, nihil tamen profecturus erat ob eorum multitudinem, qui Cardinalem aggressi erant, atque sic sensit Bart. in simili in cit. l. si quis in graui. ff. ad Sylla. In his igitur casibus & huiusmodi aliis, & ad summam, qui delictum hoc impedire non potest, in excommunicationem hanc non incidit.

4 Verum quid, si clamando potuit opem ferre, an in excommunicationem incidet, si non clamauit? Ego censeo in excommunicationem hanc incidere, si ratione hac opem ferre se posse animaduertit, & non tulit, nam hic defendere posse dicitur, ut per se patet, & vt habetur in l. i. §. potuisse, & §. hoc rescriptum iū. l. cum dominus. ff. eod. ex omnibus igitur his concludo, si sine sua vitæ periculo subuenire clamando quis potest, ad subueniendum teneri, & non subueniendo, in excommunicationem hanc ipsum incidere. Nō tamen, qui potuit re ipsa opem ferre excusatur, si solum clamaret. arg. cit. l. i. §. si tamen. ff. ad Sylla.

5 At quid si quis vult interficere Cardinalem, si nisi ei aliquam pecuniarum quantitatem tribuā, an teneat prestare, vt liberem eum à morte? Gloss. in ea. l. d. 83. ait teneri quem ad liberandum à morte ob id, quod dicitur in initio eius distinctionis, & facis non satis est. d. 86. h. ac opinio-
nem

nem sequuntur nonnulli alii, vt ait Mar. Soci. Sen. in c. ad audientiam. nu. 355. q. 98. de homicid. eamque opinionem potiore dixit, ac sequitur, eam quoque ipse amplector, vbi ratione alia id prohibere non potest. arg. ca. pasce. d. 86. quam tamen ab ipso recuperabit, alioquin mea sententia peccabit, ob cit. c. pasce, & in excommunicationem incidet ob cit. cap. quantæ. de senten. excom.

¶ At quid si quis scit quem in mortem Cardinalis conspirasse, an in excommunicationem incidet id non patefaciens? Ego censeo, vbi dolo id tacuit, in excommunicationem hanc incidere, vbi id patefacere potuit, nam hic non defendit, cum ratione hac defendere possit. arg. l. 1. §. potuit. ff. ad Syll. nam si clamare quis debet, ut supra diximus, ergo & hoc facere, vel igitur impedit, si potest, uel conspirationem hanc patefaciat, vide de hoc Soci. in c. ad audientiam. num. 353. qu. 97. de homicid. ita ego de iure ob cit. cap. quantæ. sensi, quæ opinio non modo non dubia est, sed verissima, quam postea probatam reperii per Pium V. in Bulla incip. Infelicitis seculi pericula miserati. lata anno 1569. Decimoquart. Calen. Ianuari. Pont. sui anno Quarto, vbi quacunque ratione quis id nouit, vel ante, vel post delictum commissum patefacere debet, alioquin prætera-

lias pœnas in excommunicationem incidit. Et quoniam Bulla hæc non passim habetur, ob eam rem, quo dilucidior res fiat, huc etiam inferendam curauimus, quæ talis est.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Infelicitis seculi pericula miserati, dolorem comprimere non valemus, quod nefarii homines, iustum sanguinem sitientes, ad illorum quoque perniciem infestiore animo incubant, quos spiritus Sanctus membra constituit præcipua Ecclesiæ Dei, quæ suo sibi sanguine acquisiuit. Magna igitur ratione post alios felicitis recordationis Bonifacius Papa Octauus de fratrum suorum consilio perpetua constitutione sancit, vt si quis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem hostiliter fuerit insecutus, aut percusserit, aut cœperit, aut mandauerit id fieri, sociusque fuerit facientis, factumque ratum habuerit, seu dederit consilium, fauorem, aut receptauerit, aut defendit scienter eundem tanquam læsæ maiestatis reus, perpetuo sit infamis, & præterea diffidatus, bannitus, & intestabilis. Omnia eius ædificia ruinæ perpetuæ subiaceant, nullus ei debita reddere, nullus ei in iudicio responde-

re teneatur, bonis omnibus fisco, vel reipublicæ applicatis. Item et feudis, beneficiis, & officiis spiritualibus, & temporalibus sit ipso iure priuatus, sed & ipse infectans excommunicationis sententiam incurrat, quam solus Romanus Pont. excepto mortis articulo valeat relaxare. Sed ne hæc quidem constitutio propter abdita conscleratorum consilia, omnino satis esse noscitur ad huiusmodi sacrilegia amplius prohibenda. Qui enim vim alicui inferre sibi proponunt, id secreto, in occulto, vt maxime machinantur, veluti impium illud facinus indicat in personam dilecti filij nostri Caroli tituli Sanctæ Praxedis presbyteri Cardinalis Borromæi, Ecclesiam Mediolanensem sanctissimis institutis studiose informantis proxime attentatum. Quæ res nos grauius commouet, vehementiusque excitat omnia exquirere, vt nobilissima corporis nostri partes vndique protegantur. Quibus enim præsidio erimus, quibus suppetias afferemus, quos denique rutabimur, si templi Dei bases, si clarissima Ecclesiæ lumina, si speciales filios, qui pro animabus populorū pro fide, pro iustitia, pro vnitæte peruigilant, inultos deseramus? Itaque sanctioni prædictæ de similibus tractatū nostrorum consilio adiuuantes, statuimus, vt quisquis, etiam a nudo consilio, aut simplici favore, aut omnino a cæteris prædictis alienus, quempiam au-

torum, administratorum, vel conficiorum coniurationis, siue conspirationis, aut commissi, committendive criminis in persona Cardinalis, illorumve fautorum, receptorum, vel occultatorum, siue exrenunciatione sibi protinus, vel per interpositam personam, aut si alteras facta, cognouerit, siue ex scripturis, ceteris, conatu, concursu, insidijs, alijsve signis, & iudicijs qualemcunque scientiam habuerit, vel etiam coniecerit, quiue horum quicquam intellexerit, quantumcunque res alias occulta sit, quamprimum id Romæ Pontif. si in Curia fuerit, sin autem ordinario loci, vel si Cardinalis ipse ordinarius extiterit, propinquiori Episcopo, & si crimen nondum commissum fuerit, etiam ipsi Cardinali properet revelare. Quicumque vero etiam non subditus, & omnino extraneus defecerit, cuiuscunque dignitatis fuerit, prædicto sic excommunicationis laqueo innodatus, pariterque maiestatis reus, infamiam, & omnes poenas prædictas eo ipso incurrat. Eadem nihilominus constitutione quo ad reliquas eius partes, ac cæteris omnibus sanctionibus canonicis, & civilibus, ad eandem coercionem editis, in suo robore duraturis. Porro, si quis ad sanitatem reuerteret, rem adhuc incognitam retexerit, omni noxa penitus liberetur. Ceterum loci ordinarius secreto curet casum ad se delatum, prædicto Pontifici primo quoque tempo

renunciare, & interim rem omnem a stirpe exquirere, & si necessitas tunc postulet, seculare quoque brachium adhibere. Sed ne quisquam horum ignoracione valeat excusare, iubemus presentes valuis Ecclesie Sancti Ioannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, vbi publicabuntur appendi, eisque de tractis, eorum exempla eo in loco relinqui, & ea pariter ab oib. locorum ordinariis in suis Ecclesiis, locisque insignibus promulgari. Quia vero difficile nimis esset ipsas præsentis, quocunque illas opus erit perferre, Volumus earum exempla etiam impressa, Notarij publici manu, & Prælati Ecclesiastici, eiusve curiæ sigillo obfirmata, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbi que gentium facere, quam ipsæ met præsentis facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre adiectionis, statuti, iussionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. Romæ Apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimonono, Quartodecimo Calend. Ianuar. Pont. Nostri anno Quarto. Hæc igitur est Bulla,

cuius antea mentionem fecimus. Sed de Cardinalib. satis, ad alios Ecclesie Antistites, de quibus in hoc Capite agitur, veniamus, si quid enim de Cardinalibus reliqui fuerit, illud etiam explicabimus.

Versi. Ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos.

S V M M A.

- 1 Offendens uno ex prædictis modis aut Patriarchas, aut Archiepiscopos, aut Episcopos in excommunicationem incidit, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.
- 2 Episcopus renuncians Episcopatum, Episcopalem dignitatem nihilominus retinet, & quid si renunciet dignitati, seu ordini.
- 3 Offendens electum in Episcopum an in excommunicationem incidat.

IN hoc capite excommunicari diximus eos, qui vno ex tresdecim modis offenderent vnâ ex sex personis hic expressis, videlicet aut Cardinales, aut Patriarchas, aut Archiepiscopos, aut Episcopos, aut Sedis Apostolicæ Legatos, aut Nuncios, & de offendentibus Cardinales egimus, iam de offendentibus Patriarchas, Archiepiscopos, Episcoposque agamus, & quoniam, quinam essent,

in